

sition of the cement and debris has been developed for the first time.

Practical value. The opportunity of partition and correlation of the Upper Jurassic marmorized limestones on the genetic basis has been received.

УДК 553.31'411+553.22

М.В. Рузина, д-р геол. наук, проф.,
О.А. Терешкова, канд. геол. наук,
Д.В. Яцьна, С.Ю. Жильцов

Keywords: *genetic varieties, mineralogical composition, petrographic features, formation stages sequence*

Рекомендовано до публікації докт. геол.-мін. наук О.Д. Додатком. Дата надходження рукопису 28.11.11.

Государственное высшее учебное заведение
„Национальный горный университет“, г. Днепропетровск,
Украина, e-mail: ruzinamarina@rambler.ru

ВЕЩЕСТВЕННЫЙ СОСТАВ И ПЕРСПЕКТИВЫ ОБОГАТИМОСТИ ЗОЛОТОСОДЕРЖАЩИХ ЖЕЛЕЗИСТЫХ КВАРЦИТОВ СЕВЕРО-БЕЛОЗЕРСКОГО МЕСТОРОЖДЕНИЯ

M.V. Ruzina, Dr. Sci. (Geol.), Professor,
O.A. Tereshkova, Cand. Sci. (Geol.),
D.V. Yatsyna, S.Yu. Zhiltsov

State Higher Educational Institution “National Mining University”, Dnipropetrovsk, Ukraine,
e-mail: ruzinamarina@rambler.ru

MATTER COMPOSITION AND PROSPECTS OF ENRICHMENT OF GOLD-BEARING FERRUGINOUS QUARTZITE FROM SEVERO-BELOZERSKOYE DEPOSIT

Цель. Изучение взаимоотношений основных рудных минералов из зон щелочного метасоматоза, с которым связаны аномальные концентрации благороднометальной минерализации Северо-Белозерского месторождения Белозерского железорудного района Среднеприднепровского мегаблока Украинского щита.

Методы. Для выполнения поставленных задач были использованы петрографические и минераграфические методы исследования. Проведено геохимическое опробование и сцинтиляционный полуколичественный анализ проб содержания золота, серебра, платины и палладия в аномальных интервалах зон карбонатно-щелочного метасоматоза Северо-Белозерского месторождения. Испытания обогатимости были проведены в Криворожском техническом университете.

Результаты. Изучен состав рудоносных метасоматитов из зон щелочного метасоматоза. Охарактеризованы вещественный состав и стадийность формирования рудной минерализации, установлены взаимоотношения основных рудных минералов зон щелочного метасоматоза. В результате исследований установлено, что железистые кварциты Северо-Белозерского месторождения имеют комплексный состав и, в качестве сопутствующей, содержат минерализацию благородных металлов. Комплексная минерализация благородных металлов приурочена к зоне карбонатно-щелочного метасоматоза. Наибольшее количество аномалий сосредоточено в пределах центральной части зоны метасоматоза. Суммарное содержание минерализации благородных металлов изменяется от 1634 до 1298 мг/т. Рудная минерализация зон щелочного метасоматоза представлена пиритом, пирротином, гематитом, магнетитом, арсенопиритом. Вероятными минералами-концентратами минерализации благородных металлов являются пирит, пирротин, халькопирит. В процессе обогащения технологической пробы установлена тесная связь комплекса благородных металлов с сульфидным концентратом. Особая ценность проведенных технологических испытаний заключается в комплексном составе полученных концентратов, при этом содержания золота и серебра приближаются к требованиям промышленности для пирометаллургической переработки.

Научная новизна. Впервые охарактеризованы условия локализации оруденения, вещественный состав и стадийность формирования рудной минерализации. Установлены взаимосвязи основных рудных минералов зон щелочного метасоматоза и вероятные минералы-концентраты минерализации благородных металлов железистых кварцитов Северо-Белозерского месторождения.

Практическая значимость. Докембрийские железистые кварциты представляют собой основной источник производства высококачественных товарных железных руд. Годовая добыча сырой руды составляет до 45 млн т., а производство магнетитового концентрата достигает 10–13 млн т. При таких объемах добычи особо актуальным является извлечение из руд сопутствующих железу ценных компонентов – золота, серебра, платины, палладия, родия, которые установлены в железистых кварцитах Северо-Белозерского месторождения.

Ключевые слова: золотосодержащие железистые кварциты, рудоносные метасоматиты, щелочной метасоматоз

Постановка проблемы. Актуальность исследований, результаты которых приведены в статье, обоснована

необходимостью комплексного использования недр в районах с высокоразвитой инфраструктурой. К таким районам относится и Белозерский железорудный район, расположенный в пределах одноименной зеле-

© Рузина М.В., Терешкова О.А., Яцьна Д.В., Жильцов С.Ю., 2012

нокаменної структури Среднепридніпровського мегаблока Українського щита. В центрі структури розташовано Запорізький залізорудний комбінат.

Аналіз післядійних досягнень та публікацій. По результатам дослідженням попередніх років [1–4] в пределах Белозерського залізорудного району виявлено ряд сопутуючих залізу полезних іскопаних – благородних металлов, хризотил-асбеста, апатита, тальк-магнезитів, що створює непограничені можливості комплексного освоєння недр району. При цьому освоєння нових видів мінерального сировини не викликає екологічних проблем та не потребує великих капітальних затрат.

Общеизвестно, що докембрійські залізисті кварцити представляють собою основний істочник виробництва високоякісних товарних залізистих руд. Годова видобуття сировини становить близько 45 млн т, а виробництво магнетитового концентрату досягає 10–13 млн т. [2]. При таких обсягах видобуття особо актуальним є вилучення з руд всіх сопутуючих залізу цінних компонентів.

Виділення нерешених раніше частей загальної проблеми. Магнетитові кварцити являютьсяrudами комплексного складу. При їх технологічній переробці попутно вилучаються германій, золото та інші благородні металли. На окремих місцях видобуття високі вмістяння сопутуючого золота перетворюють їх в самостійні золоторудні місця видобуття, які становлять до 17% видобутку золота. По результатам дослідженням попередніх років, проведених при участі науковців Національного горного університету (НГУ), встановлено, що в залізистих кварцитах Среднього Придніпров'я виявлено комплекс благородних металлов – золото, срібло, платина, палладій, родій, доступні для вилучення [1, 2, 3].

Цель. В пределах Белозерської зеленокаменної структури особий інтерес представляє мінералізація благородних металлов в карбонатно-щелочних метасоматитах залізорудної світи Северо-Белозерського місця видобуття. Дане місце видобуття магнетитових кварцітів та близповерхностних заляжей богатих дисперсногематит-маргітитових руд локалізовано в пределах східного крила асиметричної, опрокинутої на захід Северо-Белозерської синкліналі, західне крило якої уничтожено надвигом. По результатам попередніх дослідження [3] допустимо структуру місця видобуття вважати моноклинальним тектоніческим блоком. Важливістю відмінної особливості Северо-Белозерського місця видобуття є потужне розвиток зони карбонатно-щелочного метасоматозу.

Зона розвитку щелочних метасоматитів являється, вероятно, літологічною найменш благоприятною средою, вміщаючи мінералізацію благородних металлов. Метасоматично змінені породи неравномірно розповсюджені по простиранию та на глибину. В пределах залізорудного горизонту виявлено 3 пластів магнетитових кварцітів, в різної ступені егіринизованих та розділених між собою

бой маломощними пластами неизменених кварцито-сланцев та карбонат-магнетитових кварцітів. Зони карбонатно-щелочних метасоматитів мають унаследовану від пластів залізистих кварцітів форму та характеризуються змінченою мощністю по простиранию.

Ізложение основного матеріала дослідження.

В пределах Северо-Белозерського місця видобуття дані метасоматити сосредоточені в пределах всієї мощності залізорудного горизонту верхнебелозерської світи. По цим даним, а також результатам дослідження, виконаних раніше науковцями НГУ при участі одного з авторів цієї статті [5], встановлено, що процесси щелочного метасоматозу найбільш интенсивно проявлені в центральній частині горизонту верхнебелозерської світи серед тонкополосчатих магнетитових кварцітів. В грубополосчатих силикат-магнетитових та силикат-карбонат-магнетитових кварцітах нижньої та верхньої пачок горизонту вони виражені значителіше слабше.

Мінеральний склад метасоматитів визначений складом заміщуваних пород. Егіринові разновидності розвиваються по магнетитовим кварцітам з формуванням магнетитових егіринітів, при цьому повнотою видається кварц одноіменних та кварц-магнетитових слійков. На місці куммінгтоніт-магнетитових кварцітів виникають егірин-рибекіт-магнетитові, а в хлоритових слійках виникає альбіт.

В прослоях хлоритових сланцев іноді формуються важливі альбітові породи. В числі новообразованих мінералів присутні спекулярит, мушкетовит, метакристали пірита, окремі зерна родусита та кроссита. Іноді помічається секреційна форма вилучення рибекіту в формі секущих та согласних прожилків землистого вигляду.

Весьма поширенним компонентом зон щелочного метасоматозу слідует вважати епігенетичні карбонати (доломіт, кальцит), заміщаючі кварц, куммінгтоніт, егірин, рибекіт, спекулярит та формуючі парагенетичну асоціацію з метакристалами пірита та мушкетовиту.

В вилученні мінералів виявлено стадійність. Начальні форми проявлення щелочного метасоматозу виражені в формуванні зон альбітізації, які сменяються проявленнями егіринізації, рибекітізації та завершуються карбонатізацією.

Как и на Первомайському місця видобуття Криворізького басейну, щелочні метасоматити приурочені до зони переходу від зеленосланцевої до епідот-амфіболітової фаз (появляється куммінгтоніт-грюнерит). Метасоматити оточують міцні столбовидні заляжі богатих магнетитових руд та магнетитових залізистих кварцітів. Отмечается зв'язок метасоматичних зон з розташованими поблизу Мало-Белозерським та Паралельними разломами [5].

Несмотря на схожість щелочних метасоматитів Северо-Белозерського місця видобуття та Северного Криворізького, між ними є і відмінності. Прежде за усім, слідеться відмінність неравномірну інтенсивність заміщення залізистих кварцітів егі-

рином на Северо-Белозерском месторождении. Часто здесь наблюдается не только исчезновение кварца одноименных и кварц-магнетитовых слойков, но и полное растворение магнетита. В итоге исчезает полосчатая текстура и образуются мономинеральные массивные эгирины с гнездообразными скоплениями лучистых агрегатов спекулярита.

Второе отличие заключается в составе карбонатов внутренних зон метасоматитов. На Первомайском месторождении Криворожского бассейна они представлены сидероплэзитом, пистомезитом, мезититом, редко доломитом и анкеритом. На Северо-Белозерском месторождении установлены доломит и кальцит, сидероплэзит во внутренних зонах отсутствует.

Третье, самое значимое отличие состоит в наиболее высокой концентрации пирита и его развитии во всех зонах щелочных метасоматитов. При этом развитие пентагондодекаэдрического пирита наблюдается во внутренних зонах метасоматических проявлений (рис. 1).

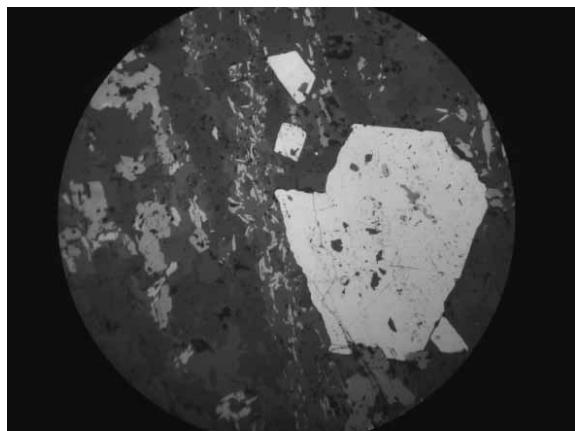

Рис. 1. Развитие метакристов пирита и замещение спекулярита мушкетовитом в эгириновом метасоматите. Свет отраженный, николи ||, ув. 180. Северо-Белозерское месторождение

Формированию пентагондодекаэдрических метакристаллов пирита предшествует собирательная рекристаллизация более мелких пиритовых зерен с образованием „цепочечных“ агрегатов, состоящих из зерен кубического пирита и ориентированных согласно ранней слоистости (сланцеватости) породы (рис. 2). Наряду с метакристаллами пирита отмечается наличие нескольких генераций магнетита и гематита.

Результаты пересчетов химических анализов (по кислородному методу Т. Барта) позволили определить баланс элементов при метасоматозе. В результате исследований установлена практическая „неподвижность“ железа, кальция, марганца, титана и калия. Отчетливо проявлен вынос кремнезема и привнос магния и натрия, незначительно – серы и фосфора [5]. Термодинамические условия формирования натриевых метасоматитов детально изучены и воспроизведены экспериментально. По данным В.Д. Евтехова [5], для эгириновых метасоматитов температура образования составляет 450–540°C, дав-

ление 100–200 МПа, для рибекитовых – температура – 300–500°C, давление – 50–200 МПа. Недостаточно ясным представляется источник натрия, относительно которого существует 2 точки зрения: 1) привнос элемента извне при гранитизации толщ, окружающих зеленокаменную структуру (ЗКС); 2) перераспределение натрия внутри пород, слагающих формации ЗКС при гидротермальном метаморфизме. На рис. 2 показаны взаимоотношения основных рудных минералов из зон щелочного метасоматоза Северо-Белозерского месторождения.

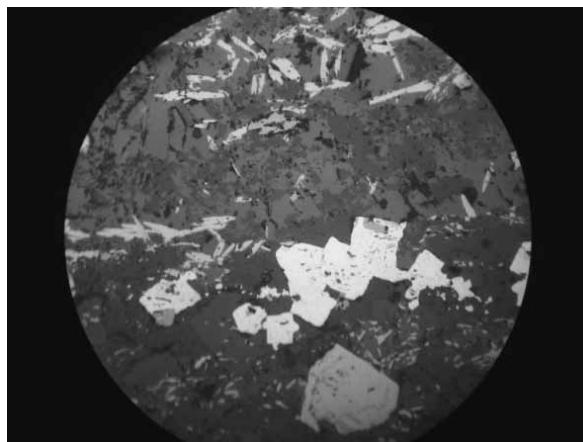

Рис. 2. Замещение гематита и мушкетовита пиритом (зона карбонатно-щелочного метасоматоза). Свет отраженный, николи ||, ув. 135

С зонами щелочного метасоматоза связаны аномальные концентрации благороднометальной минерализации. По результатам исследований, проведенных ранее сотрудниками НГУ [5], выявлено 57 аномалий благородных металлов, среди которых 25 – комплексных (Au, Ag, Pt, Pd), 22 – собственно серебряных, 6 – золото-серебряных, 4 – платиновых.

Наибольшее количество аномалий сосредоточено в пределах центральной части зоны метасоматоза. Суммарное содержание минерализации благородных металлов изменяется от 1634 мг/т. до 1298 мг/т. Рудная минерализация зон щелочного метасоматоза представлена пиритом, пирротином, гематитом, магнетитом, арсенопиритом.

Пирит является наиболее распространенным сульфидным минералом. Наблюдаются эпигенетические формы выделения пирита в виде идиоморфных метакристов, часто с пойкилобластами магнетита, а также – каемки обрастания и прожилки, секущие магнетит в магнетитовых эгиринах. По данным лазерного микроспектрального анализа (ЛМА), пириты содержат примесь кобальта, никеля, меди, молибдена, германия. Наиболее интересны концентрации кобальта – 0,75–1% и никеля до 0,1–0,5%. В пиритах также присутствует серебро, реже золото.

Пирротин – второй по частоте встречаемости сульфид, часто сопровождающий пиритовую минерализацию в виде зерен, размером 0,01–0,1 мм, иногда с двойниками давления (рис. 3). По результатам ЛМА в составе пирротинов обнаружено серебро (1–5 г/т).

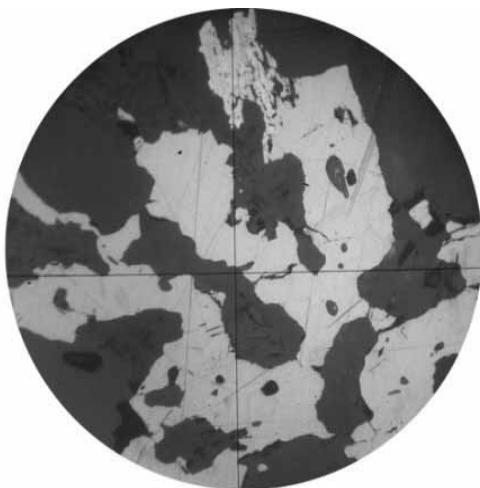

Рис. 3. Пирротиновая минерализация в эгириновом метасоматите. Свет отраженный, николи ||, ув. 120

Халькопирит, в основном, наблюдается в виде совместной вкрапленности с пиритом и пирротином, редко в виде самостоятельных сростков размером 0,1–0,4 мм. Наблюдаются 2 генерации халькопирита – сингенетическая и эпигенетическая. Эпигенетическая генерация халькопирита, в основном, приурочена к микротрещинкам кварцевых и магнетитовых зерен, иногда формирует каемки вокруг зерен пирита.

Арсенопирит распространен в зонах аномальных концентраций благородных металлов, приуроченных к участкам проявлений щелочного метасоматоза. Наблюдается в виде идиоморфных метакристов длиной до 1,2 мм и изометрических метазерен.

Магнетит наблюдается в виде четырех генераций, среди которых наиболее интересен мушкетовит, образующий каемки замещения и полные псевдоморфозы по спекуляриту.

Гематит наблюдается в виде трех разновидностей – железной слюдки, мартита и спекулярита. Мартитизация обнаружена в зонах эгириновых и рибекитовых железистых кварцитов. В скв. № 33 (проба 33к), в зерне эндогенного мартита обнаружено золото.

Спекулярит – наиболее распространенный минерал в зонах интенсивной эгиринизации. Наблюдается в виде пластинок, шестоватых агрегатов и таблитчатых зерен до 1,5 мм.

Взаимоотношения основных рудных минералов зон щелочного метасоматоза показаны на рис. 4.

По результатам геохимического опробования и сцинтилляционного полуколичественного анализа проб содержание золота в аномальных интервалах зон карбонатно-щелочного метасоматоза Северо-Белозерского месторождения составляет 0,0082 г/т., серебра – 1,62 г/т., платины – 0,11 г/т., палладия – 0,02 г/т. Для определения практической ценности таких низких содержаний была отобрана технологическая проба весом 50 кг [2, 5]. Испытания обогатимости были проведены в Криворожском техническом университете профессором В.Я. Легедзой. Результаты обогащения приведены в таблице.

Рис. 4. Выделения мушкетовита среди агрегатов желеzистой слюдки. Свет отраженный, николи ||, ув. 135

Особая ценность проведенных технологических испытаний заключается в комплексном составе полученных концентратов. При этом содержание золота и серебра приближается к требованиям промышленности для пирометаллургической переработки. Установлена тесная связь всего комплекса благородных металлов с сульфидным концентратом. Незначительная часть палладия проявляет тенденцию к накоплению в магнетитовом концентрате. Формационный тип рассматриваемого оруденения аналогов в опубликованной литературе не имеет. По мнению В.М. Кравченко [4], в какой-то мере, данный тип близок к золотоносным железистым кварцитам, по поводу которых крайне редко приводятся неконкретные данные о присутствии остальных благородных металлов в зарубежных месторождениях. Тем не менее, практическая ценность данного типа руд определена комплексным составом и возможностью одновременного извлечения всех компонентов в единый концентрат. В Криворожской структурно-формационной зоне (СФЗ) со щелочной натриевой ветвью метасоматоза связаны вторичные концентрации железа и урановая минерализация.

Выводы.

Таким образом, в результате исследований, проведенных с учетом ранее выявленных закономерностей, установлено следующее:

- 1) железистые кварциты Северо-Белозерского месторождения имеют комплексный состав и, в качестве сопутствующей, содержат минерализацию благородных металлов;

- 2) комплексная минерализация благородных металлов приурочена к зоне карбонатно-щелочного метасоматоза;

- 3) вероятными минералами-концентраторами минерализации благородных металлов являются пирит, пирротин, халькопирит;

- 4) в процессе обогащения установлена тесная связь комплекса благородных металлов с сульфидным концентратом.

Таблица

Результаты обогащения технологической пробы эгиринизированных магнетитовых железистых кварцитов Северо-Белозерского месторождения (данные Криворожского технического университета)

№ п/п	Номер пробы	Наименование продукта	Вес продукта, кг	Выход концентраты (продукта)		Содержание основных элементов в концентрате (продукте), г/т.			
				кг	%	Au	Ag	Pt	Pd
1	Б	Исходная пробы (после квартования)	20	—	—	0,17	2,7	H.o.	H.o.
2	Б-1	Половина исходной пробы	10	—	—	—	—	—	—
3	Б-1-1	Концентрат стола №1	—	0,28	2,8	36,4	39,3	0,027 0,037	H.o. 0,015
4	Б-1-2	Слив стола	—	7,72	77,2	0,1	2,7	H.o.	H.o.
5	Б-2	Половина исходной пробы	10	—	—	—	—	—	—
6	Б-2-1	Концентрат стола №1	—	0,15	1,5	41,2	93,1	0,045 0,039	0,14 0,13
7	Б-2-2	Концентрат стола №2	—	0,35	3,5	22,7	33,9	0,11	0,026
8	Б-2-3	Слив стола	—	8,2	82	0,1	2,7	H.o.	H.o.
9	Б-1-3	Магнитная фракция проб Б-1 и Б-2	—	3,3	16,5	0,1	2,7	0,012 0,05	0,062 0,075

Примечания.

- Исходные содержания драгоценных металлов (ДМ) в пробе (Au – 0,002 – 0,1 г/т.; Ag – 0,19 – 1,63 г/т.; Pt – 0,01 – 0,07 г/т.; Pd – 0,002 – 0,01 г/т.) – по данным СЭСА, малодостоверны.
- Содержания ДМ в продуктах обогащения: золото и серебро – по данным пробирного анализа; платина и палладий – по данным пробирно-спектрального анализа.
- Н.о. – содержаний элемента не обнаружено; прочерк – показатель не определяется.

Список литературы / References

- Кравченко В.М. Металлогеническое значение белозерской серии докембрия Украинского щита / В.М. Кравченко, В.П. Жулид, М.В. Рузина // Вісник Дніпропетровського університету. – Серія Геологія та географія. – 1998. – № 1. – С. 3–10.
- Kravchenko, V.M., Zhulid, V.P. and Ruzina, M.V. (1998), "Metallogenic significance of Belozerskaya series of Precambrian in the Ukrainian Shield", *Scientific Bulletin of Dnepropetrovsk University, Series Geology and Geography*, no. 10, pp. 3–10.
- Формационный фактор комплексной минерализации благородных металлов (БМ) в магнетитовых кварцитах / [В.М. Кравченко, С.Е. Поповченко, М.В. Рузина и др.] // Сб. научных трудов НГА Украины. – Днепропетровск: РИК НГА Украины. – 1998. – №2. – С. 139–141.
- Kravchenko, V.M., Popovchenko, S.Ye., Ruzina, M.V. and Pikarenko, D.S. (1998), "The formation factor of complex concentration of noble metal mineralization in magnetite quartzite", *Collection of scientific papers of NGA of Ukraine*, no. 2, pp. 139–141.
- Кравченко В.М. Околорудные изменения пород в зонах комплексной минерализации благородных металлов Белозерской зеленокаменной структуры / В.М. Кравченко, М.В. Рузина // Сб. информ. матер. 2-ой Межд. конф. „БРМ-97“. – Донецк: Дон ГТУ. – 1997. – Ч.1. – С. 124–125.
- Kravchenko, V.M. and Ruzina, M.V. (1997), "Periores alterations of rock in zones of complex noble metal mineralization in Belozerskaya green stone structure", *Proceedings of the 2nd Int. conf. "BRM-97", Donetsk, Ukraine, Part 1*, pp. 124–125.
- Кравченко В.М. Направления и перспективы поисков драгоценных металлов в Украине / Кравченко В.М. // Сб. научн. трудов Межд. научно-практ. конф. „XXI столетие – проблемы и перспективы освоения месторождений полезных ископаемых“, Днепропетровск, 13–14 октября 1998. – Днепропетровск: РВК НГАУ. – Т.2. – С. 95–100.
- Kravchenko, V.M. (1998), "The directions and perspectives of noble metals prospecting in Ukraine", *Proc. of the Scientific and Practical Conference "XXI century – problems and perspectives of raw material deposits exploitation"*, Dnepropetrovsk, October 13–14, 1998, Ukraine, Vol. 2, pp. 95–100.
- Рузина М.В. Закономерности распространения и рудоносность метасоматитов Среднеприднепровского мегаблока Украинского щита / Рузина М.В. – Днепропетровск: РВК НГУ, 2010. – 158 с.
- Ruzina, M.V. (2010), *Zakonomernosti rasprostraneniya i rudonosnosti metasomatitov Srednepridneprovskogo megabloka Ukrainskogo Shchita* [Regularities of Distribution And Ore Content of Metasomatites From the Srednepridneprovskiy Block of the Ukrainian Shield], RVK NGU, Dnepropetrovsk, Ukraine.

Мета. Вивчення взаємовідносин основних рудних мінералів із зон лужного метасоматозу, з яким пов'язані аномальні концентрації благороднометальної мінералізації Північно-Білозерського родовища

Білозерського залізорудного району Середньопридніпровського мегаблоку Українського щита.

Методи. Для виконання поставлених завдань було використано петрографічні і мінераграфічні методи дослідження. Проведено геохімічне опробування і сцинтиляційний напівкількісний аналіз проб вмісту золота, срібла, платини та паладію в аномальних інтервалах зон карбонатно-лужного метасоматозу Північно-Білозерського родовища. Випробовування збагачуваності було проведено в Криворізькому технічному університеті.

Результати. Вивчено склад рудоносних метасоматитів із зон лужного метасоматозу. Охарактеризовано речовинний склад і стадійність формування рудної мінералізації, встановлено зв'язки основних рудних мінералів зон лужного метасоматозу. У результаті досліджень встановлено, що залисти кварцити Північно-Білозерського родовища мають комплексний склад і, в якості супутньої, містять мінералізацію благородних металів. Комплексна мінералізація благородних металів приурочена до зони карбонатно-лужного метасоматозу. Найбільша кількість аномалій зосереджена в межах центральної частини зони метасоматозу. Сумарний вміст мінералізації благородних металів змінюється від 1634 до 1298 мг/т. Рудна мінералізація зон лужного метасоматозу представлена піритом, піротином, гематитом, магнетитом, арсенопіритом. Вірогідними мінералами-концентра-торами мінералізації благородних металів є пірит, піротин, халькопірит. У процесі збагачення технологічної проби встановлено тісний зв'язок комплексу благородних металів із сульфідним концентратом. Особлива цінність проведених технологічних випробувань полягає в комплексному складі отриманих концентратів, при цьому вміст золота і срібла наближається до вимог промисловості для прометалургійної переробки.

Наукова новизна. Уперше охарактеризовано умови локалізації зруденіння, речовинний склад і стадійність формування рудної мінералізації. Встановлено взаємозв'язки основних рудних мінералів зон лужного метасоматозу та ймовірні мінерали-концентратори мінералізації благородних металів залистих кварцитів Північно-Білозерського родовища.

Практична значимість. Докембрійські залисти кварцити представляють собою основне джерело виробництва високоякісних товарних залізних руд. Річний видобуток сирої руди становить до 45 млн т., а виробництво магнетитового концентрату досягає 10–13 млн т. При таких обсягах видобутку особливо актуальним є вилучення з руд супутніх зализу цінних компонентів – золота, срібла, платини, паладію, родію, що встановлені в залистих кварцитах Північно-Білозерського родовища.

Ключові слова: золотовмісні залисти кварцити, рудоносні метасоматити, лужний метасоматоз

Purpose. To study interrelations between main ore minerals from alkaline metasomatic zones which causes abnormal concentration of noble metal mineralization within the Severo-Belozerskoye deposit in the Middle Pridneprovie area of the Ukrainian Shield.

Methodology. The petrography and mineragraphy methods were used for solving the research tasks. The half-quantity spectral analysis of gold, silver, platinum group elements in abnormal interval of carbonate-metasomatic zones within the Severo-Belozerskoye deposit have been carried out. The tests on enrichment have been carried out in Krivorozhskiy Technical University.

Findings. The petrographical composition of ore-bearing metasomatites from alkaline metasomatic zones has been studied. Matter composition and the stages of ore mineralization formation have been established; relations of main ore minerals from alkaline metasomatic zones have been studied. We concluded that ferruginous quartzites from the Severo-Belozerskoye deposit have complex composition and contain noble metal mineralization. The complex mineralization of noble metals related to the carbonate-alkaline zone. The majority of anomalies concentrate within central part of the metasomatic zone. The sum content of noble metal mineralization changes from 1634 mg/t. to 1298 mg/t. Ore mineralization of alkaline metasomatic zones is represented by pyrite, pyrrhotite, hematite, magnetite, arsenopyrite. Probable mineral, which concentrates noble metal mineralization, is pyrite, pyrrhotite, chalcopyrite. Close connection between the complex of the noble metals and sulfide concentrate has been established in the process of technological probe enrichment. Special value of the carried out technological tests consists in complex composition of the obtained concentrates. The content of gold and silver meets the requirements of pyrometallurgy industry.

Originality. Conditions of the mineralization localization, the mineral composition and stages of ore mineralization formation were characterized for the first time. Relations between the main ore minerals from alkali metasomatic zones and probable minerals-concentrators of precious metals in ferruginous quartzite of the Severo-Belozerskoye deposit have been determined.

Practical value. Precambrian ferruginous quartzites are the main source of production of high-quality iron ores. Annual ore extraction rate reaches 45 million tons, and production of magnetite concentrates reaches 10–13 million tons. With such volumes of ore production the problem of extraction of the associated valuable components: gold, silver, platinum, palladium, rhodium containing in ferruginous quartzites of the Severo-Belozerskoye deposit is very urgent.

Keywords: gold-bearing ferruginous quartzite, ore-bearing metasomatite, alkaline metasomatism

Рекомендовано до публікації докт. геол.-мін. наук О.Д. Додатком. Дата надходження рукопису 27.03.12.